

SXEDIO.E88

17.5.1938: ΟΙ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΙ ΕΞΕΓΕΙΡΟΝΤΑΙ ΚΑΙ ΕΠΙΤΥΓΧΑΝΟΥΝ ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΜΕ ΤΟΥΣ ΕΡΓΟΔΟΤΕΣ ΓΙΑ ΩΡΑΡΙΟ 9,5 ΩΡΩΝ ΤΗΝ ΗΜΕΡΑ. ΟΙ ΚΤΙΣΤΕΣ ΕΞΑΣΦΑΛΙΖΟΥΝ ΜΙΑ ΗΜΕΡΑ ΠΡΟΕΙΔΟΠΟΙΗΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΟΛΥΣΗ ΤΟΥΣ

Παρά τα μέτρα που πήρε ο Κυβερνήτης της Κύπρου Σερ Ρίτμοντ Πάλμερ εναντίον του εργατικού κινήματος και ιδιαίτερα του κινήματος της Αριστεράς από το οποίο ξεπηδούσαν κυρίως οι διάφορες εργατικές συντεχνίες, οι εργαζόμενοι κατόρθωσαν σιγά, σιγά αλλά σταθερά να οργανώνονται σε συντεχνίες (εξεύρεση απαιτούμενου αριθμού ατόμων για να αποτελέσουν συντεχνίες, ετοιμασία καταστατικού, έξοδα και άλλα που υπό τις συνθήκες που επικρατούσαν ήταν πολύ δύσκολο πράγμα με βάση το Νόμο του **1932**) εν τούτοις ορισμένοι επέμεναν και μέχρι τις αρχές του **1938** λειτουργούσαν επίσημα πέντε συντεχνίες, δηλαδή τρεις στη Λευκωσία, μια στο Βαρώσι και μια στα Λεύκαρα.

Ο Πάλμερ είχε αρνηθεί να εγκρίνει το **1937** τη λειτουργία άλλων οκτώ αιτήσεων για τη λειτουργία συντεχνιών, όμως τίποτε δεν μπορούσε να εμποδίσει τους εργάτες που είχαν αρχίσει να οργανώνονται.

Το Μάρτη του **1938** και οι Κτίστες της Αμμοχώστου (Συντεχνία Κτιστών Αμμοχώστου) είχαν οργανωθεί πλέον για καλά- σημαντικό στέλεχος της ήταν ο Ανδρέας Φάντης, μετέπειτα Β Γ.Γ. του ΑΚΕΛ) και με ένα υπόμνημά τους στο διοικητή της επαρχίας ζητούσαν καθιέρωση ωρών εργασίας, κατώτατο όριο ο ημερομισθίου, αποζημιώσεις σε εργάτες σε περίπτωση δυστυχημάτων και τήρηση των συμφωνιών στις οποίες κατέληξαν με τους εργοδότες.

Οι Κτίστες ζητούσαν ακόμη όπως τα αιτήματά τους περιληφθούν σε πρόνοιες νόμου ώστε να μην είναι εκτεθειμένοι.

Παρόμοιο αίτημα υπέβαλαν και οι συντεχνίες

υποδηματεργατών, κουρέων και ιδιωτικών υπαλλήλων και εργατών τοπογραφείων τον Απρίλη του ίδιου χρόνου.

Οι υποδηματεργάτες προχωρούσαν μάλιστα πιο πέρα και ζητούσαν εγκαθίδρυση ανωτάτου συμβουλίου εργασίας, ταμεία συν τάξεων, τήρηση της αργίας της Κυριακής, προστασία της εργαζόμενης γυναίκας μετά τον τοκετό, κοινωνικές ασφαλίσεις και άλλα.

Με υπόμνημα που υπέβαλαν στον Κυβερνήτη Πάλμερ (Ελευθερία **20.4.1938**) ζητούνταν τα πιο κάτω:

1). Εγκαθίδρυσις ανωτάτου Συμβουλίου Εργασίας.

2). Προστασία της εργασίας των γυναικών και ανηλίκων.

3) Υγιεινή και ασφάλεια των εργατών.

4. Καθορισμός κατωτάτου ορίου αμοιβής και αποζημίωσης των εργατών εν περιπτώσει ατυχημάτων και θανάτων κατά την διάρκειαν της εργασίας των.

5). Δημιουργία ταμείων περιθάλψεως και συντάξεων.

6). Τήρησις γενικής Κυριακής αργίας και καθορισμός ωρών εργασίας.

7). Δικαίωμα συμβάσεων και καταγγελίας τούτων.

8). Καθορισμός κατωτάτου ορίου ηλικίας εργατών εν τη βιομηχανία.

9). Απαγόρευσις της νυκτερινής εργασίας των ανηλίκων και των γυναικών.

10). Προστασία της εργαζομένης γυναικός προ και μετά τον τοκετόν.

11). Εγκαθίδρυσις του θεσμού των Κοινωνικών Ασφαλίσεων, και

12). Υποχρεωτική διά νόμου οργάνωσις πάντων των επαγγελματικών τάξεων και διαρρύθμισις της σχετικής νομοθεσίας ούτω, ώστε να καθίσταται δυναστή η ευκολωτέρα εκ μέρους της Κυβερνήσεως αναγνώρισις των ιδρυομένων συντεχνιών.

Ο Κυβερνήτης Πάλμερ κωλυσιεργούσε να αντιμετωπίσει ή ικανοποιήσει τα αιτήματα των

εργαζομένων οι οποίοι σε πολλές περιπτώσεις παρέμεναν έρμαιο των εργοδοτών και οι οποίοι μπορούσαν να παραβιάζουν όποτε ήθελαν τις συμφωνίες.

Μια τέτοια απεργία εναντίον παραβιάσεως συμφωνηθέντων έγινε στο Βαρώσι στις **17 Μαΐου, 1938** από τη Συντεχνία Κτιστών εναντίον του εργολάβου η Γιάννη Ιακώβου που είχε καθορίσει δικό του ωράριο για τους τέσσερις μήνες του Καλοκαιριού.

Οι εργαζόμενοι παραπονούνταν ότι ο εργοδότης είχε παραβιάσει το ωράριο εργασίας που είχε συμφωνηθεί και σε σύσκεψη τους αποφάσισαν και κατήλθαν σε απεργία.

Τα αιτήματά τους ήταν:

1). Αι πέρυσι πραγματοποιηθείσαι συμφωνία να τηρώνται αυστηρώς υπό τε των εργολάβων και των Κτιστών οριζόμενου ποσού τινος ως ποινικής ρήτρας εις βάρος του παραβάτου.

2) Εργολάβοι να μη δύνανται να απολύουν εκ της εργασίας εργάτην προ της προς αυτόν τριημέρου προειδοποίησεως.

3). Οι εργολάβοι να υποχρεούνται να προσλαμβάνουν εις τας εργασίας των μέλη της συντεχνίας και μόνον εν περιπτώσει ελλείψεως τοιούτων να δικαιούνται να χρησιμοποιούν εργάτας εκτός της συντεχνίας.

4). Αν εργάτης της, ων μέλος της συντεχνίας παραβή συμφωνίαν τινά, η η συντεχνία δεν θα θεωρήται υπόλογος παρά μόνον εάν ο εργολάβος εζήτησε τούτον μέσον της συντεχνίας.

Προς υποστήριξη των κτιστών είχαν κατέλθει σε **12**ωρη απεργία και οι υποδηματεργάτες της Αμμοχώστου στις **23** Μαΐου και σε σύσκεψη που έγινε στην παρουσία του δημάρχου και του διοικητή συμφωνήθηκε τερματισμός της με το πιο κάτω ωράριο που θα αφορούσε και τους υποδηματεργάτες: **9,5** ώρες την ημέρα περιλαμβανομένου του Σαββάτου, δηλαδή **57** ώρες τη βδομάδα. Το ωράριο θα είχε δύο διαλείμματα: Μπούκωμα (πρόγευμα) και Γεύμα. Θα άρχιζε στις **6** θα διαρκούσε μέχρι τις **8** με μισή ώρα για Μπούκωμα και

στη συνέχεια μέχρι **12** με ένα διάλειμμα μέχρι τις ενάμιση το απόγευμα.

Από τις ενάμιση η εργασία θα τερματιζόταν στις **5,5** μ.μ.

Οι Κτίστες πέτυχαν ακόμα κάτι: Οι εργολάβοι συμφώνησαν να ζητούν εργάτες όταν χρειάζονταν από τις συντεχνίες και να ειδοποιούν τους εργάτες μια μέρα προηγουμένως, όταν θα απολύονταν.

Εγγραφε η εφημερίδα "Ελευθερία" στις **26.5.1938**:

"Εν τω υπογραφέντι χθες συμφωνητικώ εγγράφω, μεταξύ των εργολάβων οικοδομών και της επιτροπής της συντεχνίας κτιστών και εργατών κτιστών, πλην του καθορισμού των ωρών εργασίας, λαμβάνεται πρόνοια μεταξύ άλλων όπως οι εργολάβοι ζητούν κατά προτίμησιν κτίστας και εργάτας παρά της Συντεχνίας και ειδοποιούν τους Κτίστας ή εργάτας περί της ενδεχομένης απολύσεως των, από της προηγουμένης ημέρας. Εάν κτίστης ή εργάτης τις δεν ειδοποιηθή περί τούτου και μεταβή εις την εργασία του την πρωίαν και απολυθή, τότε ο εργολάβος υποχρεούται να τον αποζημιώσει με το ημερομίσθιον του.

Αφ' ετέρου εάν κτίστης ή εργάτης επιθυμή να εγκαταλείψη την εργασία του οφείλει να ειδοποιή σχετικώς τον εργολάβον μίαν ημέραν ενωρίτερον.

Εν τέλει αναφέρεται ότι δι' οιανδήποτε αναφουομένην διαφοράν ο Δήμαρχος κ. Εμφιετζής θα αποτελή τον διαιτητήν, και ότι η απόφασις του θα είναι σεβαστή παρ' αμφοτέρων των μερών.

Η επιτυχία των Κτιστών του Βαρωσιού οδήγησε και εκείνους της Λεμεσού να υποβάλουν τα ίδια αιτήματα, δηλαδή να εργάζονται **9.5** ώρες ημερησίως. Οι κτίστες κέρδισαν το αίτημα τους και αύξηση των μεροκαμάτων τους κατά **10%** με μια σύντομη απεργία.

Οι επιτυχίες του εργατικού κινήματος έφεραν καλά αποτελέσματα και στις **2** Ιουλίου **1938**, ενώ συνεχιζόταν μια πολυήμερη απεργία στο Βαρώσι και πάλι, οι εργοδότες αποδέχθηκαν τα αιτήματα λιμενεργατών λίγο μετά την προειδοποίησή τους ότι θα κατήρχοντο σε απεργία.

Επρόκειτο για μια ακόμη ένδειξη της δύναμης που είχε αρχίσει να αποκτά το εργατικό κίνημα με τους μαχητικούς αγώνες στους οποίους είχε αρχίσει να κατέρχεται.

Εγγραφε η εφημερίδα "Ελευθερία" στις **4 Ιουνίου 1938:**

"Τινές των λιμενεργατών Αμμοχώστου απειλήσαντες κήρυξιν απεργίας επέτυχον αύξησιν των ημερομισθίων των. Οι εν λόγω εργάται απασχολούνται μετ' άλλων **40** περίπου εις την εκφόρτωσιν ξυλείας εκ του Εσθονικού ατμοπλοίου "Κάλαραντ".